

Razglas zastran modre galice (bakrenega vitrijola).

Vsled prošnje dovolil je vis. deželni zbor kranjski c. kr. kmetijski družbi primeren kredit za nakup modre galice, katera je, v vodi razstopljena in na trte škropljena, popolnoma zanesljivo sredstvo proti strupeni rosi po trtah. Z ozirom na to in ker po izkušnjah ta bolezen trte popolnoma in hitreje nego trtna uš uniči in ker se je pokazalo lansko leto, kako so brezvestni trgovci drli revne vinščake ter jim prodajali galico po 80 do 100 kr. kilo, kupil je glavni odbor za gori navedeni kredit uže sedaj, ko ji je nizka cena, ter jo bode oddajal ob svojem času po tako znižani ceni, da bode te troške za varstvo svojega pridelka zmagaval tudi manj premoženi posestnik.

Glede na to in ker se je odboru posrečilo določeno množico kupiti po zelo nizki ceni, oddajal bode kilo modre galice po 33 kr. z zavojem vred, udom c. kr. kmetijske družbe kranjske pa po 31 kr. Primankljaj bode odbor plačal za ude iz družbene zaloge.

Obrezovanje živih mej.

Neki vrtnar piše v „Oeconomy“ to le o obrezovanju živih mej: Ako sem hotel previsoke meje porezati, napel sem v primerni visokosti tanko vrvico, ali pa sem po raznih mestih določil pravo visokost in potem rezal na oko. Ker mi ni nikakeršno obrezovanje nič kaj prav šlo izpod rok — vrvica zaradi svoje teže ni ostala vodoravna, na oko pa se tudi ni zanašati — za to sedaj tako le delam: Vzamem štirioglato lato in pribijem na njo v tisti visokosti, v kateri naj bode meja obrezana, počez in vodoravno drobno deščico. To pripravo postavim na tla ob mejo, in deščica mi kaže, kako naj režem. S pomočjo te priprave obrezujem mejo kakor po črtalu.

Posrednje cepljenje.

Omenjal sem uže ob drugih prilikah, da na šolskem vrtu najbolj kaže pritlikavce vzgojevati. Dajo nam namreč raznovrstnega finega sadja, potrebujejo le malo prostora ter ne ovirajo drugih kultur. Imamo pa na vrtu tudi lahko toliko vrst, kolikor je debel. Torej lahko natanko opazujemo, katere vrste se v dotičnem kraju najbolj sponašajo, in jih potem lahko priporočamo z dobro vestjo.

V ta namen cepimo jabolka za večje oblike na dusenj, za manjše pa na ivančke. Hruške cepimo pa na kutino. A dočim vse vrste jabolčne uspevajo na omenjenih podlogah, vendar pa so hruške bolj kočljive, ter ne uspevajo vse vrste na kutini. Vzemimo n. pr. k l e r ž e v k o. Če cepimo to hruško na kutino, redila bo navadno že v tretjem letu, a lesa bo delala malo in poginila že navadno pred osmim letom, Kako to? Zato, ker ta hruška

s kutino ne simpatizuje. Sad njen je izredno lep in tudi dober. Marsikomu bi bilo torej žal, če bi te hruške ne mogel na svojem vrtu imeti.

Da pa to in enake fine hruške vendar moremo na malem vrtu imeti, ne da bi jih morali cepiti na lesniko, poslužimo se posrednjega cepljenja. Na kutino namreč cepimo najprej tako hruško, ki ž njo simpatizuje in torej na njej rada in veselo raste. Take hruške so posebno te le: Albertovka, Gelertova maslenka, Dimontovka, Angulenska, Godojanka in Pastorovka. Prihodnje leto pa cepimo na to tako hruško, ki s kutino ne simpatizuje. Vzgojujemo jo pa dalje tako, kakor bi bila naravnost na kutino cepljena. Če pa hočemo imeli visoko deblo na pritlični podlogi, cepimi na kutino ž njo simpatizujočo hruško, a na njo pa nesimpatizujočo v višavi 100—150 $\frac{c}{m}$. S kutino ne simpatizujejo te le hruške: Julijska dekanka, hranilka, Viljemovka, Kongresovka, Napoleonova maslenka, klerževka, prezidentovka, žlahtna krasana, Marija Lujiza itd.

J. Žirovnik.

Sadjarjem!

Skoraj vsako zimo oglodajo zajci veliko sadnega drevja. Posebno so jim všeč jabolka. Drevje moramo torej v pravem času zavarovati. To pa lahko storimo na več načinov. Eni ovijo drevje z rženo slamo. A lačni zajci odtrgajo slamo in oglodajo drevo. Drugi odenejo drevje s trnjem. To delo zahteva primeroma dosti časa in je jako sitno. Izkušnja me uči, da je najbolje, če namažemo drevje z redkim močnikom iz kravjaka, krvi in apna. Vsake tvarine vzemi eno tretjino. Drevje namaži kacega lepega, suhega dne, da se lahko posuši mazilo. Tega mazila se gotovo ne dotakne zajec. Poleg tega pa to mazilo pokonča vso mrčesjo zalego po ljubovih spokah in po mahu ter ohrani drevesu snažno in gladko lubje (kožo).

Razne reči.

* Kdaj je treba konja prekovati. Kakeršne so razmere, tako tudi sploh morejo podkóve menj ali délj časa neizpremenjene ostati na kopitu. Če je konj tak, da jih do dobrega obnosi, predno preteče mesec dni, ni mu jih v tem času sila s kopita snemati. To velja tudi o konjih plitvega in mehkega roga, kateri kesno raste, ako se ga niso morebiti podkóve uže šest do sedem tednov držale; kajti če je to res, je konja mej tem časom treba jedenkrat razkovati in mu poprejšne podkove iz nova pribiti. A konji krepkih in zdravih nog, ki jim rog naglo raste, naj bi se prekovati, kadar mine prvih štirinajst dni. Pa tudi vsi konji, kateri mnogo ne delajo ali podkóv samo toliko obaosijo, da ostanejo dva mesca dobre, naj se prekujejo vsakih štirinajst dni, do rog ne preraste podkóv, in ob drugem prekóvanji železo deni zopot v ogenj ter podkóve novič primeri. Ni misliti, če konj malo dela, da je zato prekovilo dlje časa nepo-

trebno, ker te vrste konjem rog še mnogo hitreje raste nego li takim, kateri vsak dan pridno delajo.

* Kdor ima na razpolaganje čresla, ki ga usnjarji proč mečejo, naj na novo zasajeno drevesnico proti koncu maja, najbolje po kakem hudem dežji, čez in čez pospe s čreslom kakih 10 $\frac{c}{m}$ na debelo. V tako nasuti drevesnici ne raste plevel skoraj nič, in zemlja ostane pod čreslom rahla in toliko vlažna, da ne more škodovati drevesnici najhujša poletnja suša. Cepljenci uspevajo izvrstno, naredo hitro debele in dolge poganjke, korenine se pa čudovito razrastejo. Iz tega je razvidno, kako dobro je posipati s čreslom, in jaz priporočam tako ravnati prav živo iz svoje večletne izkušnje.

* Sadno drevje očistiš mahu, ne da bi mu škodovalo, ako je namažeš z lugom od navadnega pepela ter mu primešaš na vsakih 20 litrov po pol kilograma pepela. To zmes moraš skuhati in vročo po deblu namazati. V malo dneh odpade mah in se ne prikaže več prihodnje leto.

* Ako hočeš nadležno mačko proč spraviti s kakega mesta na vrtu, potresi tist prostor s paprikovo moko. Zlasti v drevesnici so včasi mačke sitne, ker se vzpenjajo in raztegujejo po mladem drevju ter mu tako odluščajo popje. Drugače je pa mačka v obče na vrtu le koristna.

Podučne stvari.

Zemljepisni in narodopisni obrazi.

Nabral Fr. Jaroslav.

(Dalje.)

147.

Teicha. Potopis. Vlada.

Kimberley 1875.

Tu je tudi mnogo Indov, ki so prišli sreče iskat na demantovo polje. Za težka dela ti ljudje niso, ali pa se jim ne poljubi delati. Poprijemajo se letakih del, pri katerih malo trpé ali vendar dovelj zaslužijo. Navadno so kuharji, natakarji, a žene prodajajo ovočje in zelenino. Vsi pa radi zmikajo, prime se jih, kar dosežejo.

Pri Vas imate zimo in leží morda sneg, tu pa je silna vročina. Na srečo imamo vsakega večera nevihto z lijakom, ki nam vzduh nekoliko čistita in ohladita. Na tukajšnjem trgu prodajajo razne stvari, kakoršnih drugej ne vidite z lepega, namreč živo zverino: leve, leoparda, hijene itd. Uni teden so tega blaga postavili na prodajo prav blizu mojega stanovanja. Zverina je bila na verigah, kakor pri Vas psi, ali vendar sem se bal po noči, da se katera ne utrga. Levinjo, leoparda, ogromnega pavijana in dva šakala so kupili za coolgiški vrt Kodanjski. Ostalo zverino so pobrali na Angleško.

Vprašali ste me v pismu, ali zapisujem pripetljaje svojega življenja, ali popisujem kraje, po katerih potujem in drugo temu tako. No, velik kos Afrike sem obhodil, marsikaj sem videl in skusil in tudi popisal. Ali menim, da bi ne kazalo natisniti mojih potopisov. Navadno se pišejo potopisi za dobiček in slavo, a jaz ne hrepenim po tem. Prečital sem mnogo knjig te vrste, in tudi vem, kako se spisujejo. Nekaj gradiva se nabere na potu, nekaj se prepíše s spisov drugih potovalcev, vzlasti starejših, ki so uže bolje pozabljeni, nekaj pa se strese iz rokava, da je popis tem mičnejši, ali da vzbuja strah in grozo. Da bi se jaz ponašal z izmišljenimi rečmi, tega me Bog varuj, to pa, kar sem sam skusil na potovanju, zdi se mi premalo zanimivo, da bi čitatelje ščegetalo. Tudi bi moral pisati o tukajšnjih zadevah vse drugače, kakor sporočajo razne knjige in spisi. Skoro vsak piše pohvalno ob Angležih. Angleži so namreč tu najprednejša moč, pisatelji se jim ližejo, ker pričakujejo od njih darov ali drugih koristi, domorodce črnce pa grdijo, ker od njih nimajo česa pričakovati.

Sedaj še par vrstic o tukajšnji vladi. Pisal sem Vam lanskega leta, kako je tu vrelo. Na srečo je dospela z Londona vest, da je guverner odstavljen. No, sedaj smo uže v marcu, ali guverner še vedno sedi na svojem sedežu. Došlo je uže do tega, da ljudstvo ne spoštuje zakonov in se brani davkov plačevati. Guverner ima samo še 16 policajev, ker nobeden ne mara te službe, in ti ne zadoščajo niti za jetnike. Nezavisne novine zelo napadajo vlado. Vrednik se je imel pred par dnevi zagovarjati pred sodiščem. Taka obravna je navadno smešna in vesela. Mnogo poslušalcev se zgrne vkup. Tudi jaz sem šel poslušat. Zagovornik je trdil, da je vrednik resnico pisal, da je toraj nedolžen. Tudi je povedal kar naravnost, da vladarica niti ne slutí, kaj vse njeni uradniki počenjajo in kako gospodarijo. Sodniki so bili v škripcu. Odložili so zadevo, ki bode pred kot ne obležala in zaspala za vselaj.

Zakon velí, da vsak, ki najema na delo Kafre, mora jih zapisati v zapisnik pri gosposki in plačevati po poldrug šiling od moža na mesec. Ali sedaj se nobeden več ne briga za ta zakon. Včeraj je gosposka poklicala 28 claimovih lastnikov, češ, da imajo neoglašene delavce. „Imamo jih“, povedali so, „ali plačevali ne bomo več od njih.“ In odšli so ne zmenivši se za ugovore sodnikove. Poprej je tajna bila družba „vigilantov“, sedaj uže očitno stopa na dan. Kdor nima svojega orožja, prejme je zastonj, kakor tudi strelivo. Včeraj so imeli „vigilanti“ vojaške vaje prav pred domom guvernerjevim, a policija se ni pokazala. Radoveden sem, kaj bode s tega.

Pripis.

Nezadovoljnost proti vladi raste. Danes so na velikem taboru proglasili, da je vse orožje in strelivo v državnem skladišču občinski imetek. Odprli so toraj magazin in orožje pobrali. Nobeden vladnih ni prišel